

ÚVODEM

Ústav pro českou a světovou literaturu v té podobě, do níž byl dotvářen od sklonku roku 1989, tedy jako pracoviště nadějně (a konečně svobodně) spolupráce české divadelní vědy, české literární historie, teorie a komparatistiky, v této chvíli již patří historii. To, co zůstane, alespoň do dalšího finančního šoku, bude jen částí původního celku. Mnohé úkoly budou nutně zpomaleny, jiné ohrozí odchod pracovníků, některé zaniknou. Nepřísluší nám hovořit o nenahraditelných ztrátách, nezbavíme se tak povinností omezit je na nejmenší možnou míru. Všichni, kdo studují a budou studovat z knih, které u nás vznikaly, kdo alespoň čas od času přicházejí do styku se čtyřmi odbornými časopisy, jež do této chvíle vydáváme, kdo využívají našich služeb pro veřejnost – studovny, knihovny, unikátních bibliografických fondů, našeho archívu fotokopii staročeských textů nebo archívu biografického, budou moci lépe a objektivněji posoudit místo a význam našeho pracoviště v celkovém rozvrhu národní vzdělanosti.

Naším úkolem je především pokračovat v práci. A v tomto smyslu je tato informační brožurka především svědectvím o určité etapě...

Vladimír Macura
ředitel ÚČSL

K HISTORII*

Po vzniku Ústavu pro jazyk český se začala v roce 1946 při III. třídě Československé akademie věd a umění připravovat i badatelská instituce pro českou literaturu. V červnu 1947 byl schválen její organizační řád a 1. září 1948 začal pracovat Ústav pro českou literaturu. V jeho čele se měly střídát tři osobnosti – A. Pražák, F. Wollman a J. Mukařovský. Dušou Ústavu byl od počátku až do roku 1958 R. Havel ve funkci tajemníka. První velký úkol dostalo nové pracoviště, když mělo být v renovovaném klášteře na Strahově – po násilném vystěhování premonstrátů – zřízeno Muzeum české literatury. Za redakce J. Mukařovského a F. Vodičky se zrodilo libreto a pracovníci Ústavu se rozhodným způsobem podíleli na dokumentárním vybavení instalace i na jejím prostorovém rozvrhu. Památník národního písemnictví byl otevřen v roce 1953 a ještě předtím získal v prostorách kláštera svůj nový útulek i Ústav. V roce 1953 přešel do nově založené ČSAV, a již na podzim 1952 přijal první tři vědecké aspiranty. Ředitelem nového badatelského střediska byl jmenován J. Mukařovský, jeho zástupcem se stal F. Vodička. V čele jednotlivých oddělení působili externí pracovníci J. Hrabák, F. Vodička, K. Krejčí. Jako svůj hlavní cíl si nová instituce položila vypracování Dějin české literatury (vyšly tři svazky, čtvrtý nesměl být v roce 1970 již publikován), přípravu kritického vydání sebraných spisů významných představitelů české literatury (B. Němcová, J. Neruda, J. K. Tyl, J. Wolker, K. H. Mácha, S. K. Neumann, F. X. Šalda) i památek staré literatury české, pořádání Kritické knihovny při Čs. spisovateli a též uspořádání reprezentativního výběru české klasické literatury, stosvazkové Národní knihovny. Pro tuto práci bylo v Ústavu založeno ediční středisko se zkušeným R. Skřečkem v jeho vedení. Soustavně se začala budovat i retrospektivní bibliografie české literatury za řízení J. Nečase.

V průběhu padesátých let se Ústav rozrůstal o další útvary: v roce 1954 byl k němu přičleněn Kabinet pro filologickou dokumentaci, jehož posláním byla evidence o materiálech starší české literatury, v roce 1955 byl ustaven Kabinet S. K. Neumanna s úkolem připravit vydání spisů a sesta-

* Zpracováno s použitím náčrtu vývoje Ústavu sestaveného Rudolfem Havlem.